

נותן לו כראוי — יד רמה ב"ב קעד: .
 וברבינו גרשום: שסוף דבר ראוי הוא ליורשו
 ועייין רבינו גרשום ב"ב קעד: [שאני!
 וצורכא מרבנן כמו רב הונא שאני! שמצוה
 לתת לו עצה כדי שיהיו לו נכסים ויעסוק
 בתורה — רבינו גרשום.

תו מקשינן על העצה של אביי: ותיפוק ליה
 שגם לולא שהיה רב הונא כהן, לא היה
 מועיל גירושיו לגבות מן הערב, דמשה בר
 עצרי ערב סתם הוא ולא קבלן, וערב
 דכתובה, לא משתעבד לשלם כלל.

ומשנינן: ערב קבלן הוה! שהתפיס רב הונא כג-ב
 לאשתו מטלטלין לכתובתה, והיא מסרה
 אותם לאביו של בעלה, והוא החזירם לבנו.
 וזהו קבלן, שנושא ונותן ביד את ההלוואה
 מהמלוה ללוה ונעשה הוא לוה של המלוה.
 וגם כאן, על ידי שמסרה אותם לאביו שהוא
 הערב, נעשה הערב חייב לאשה.

ומקשינן: הניחא למאן דאמר [לקמן
 בסוגיא]: קבלן, אף על גב דלית ליה נכסים
 ללוה בשעת הלוואה — שיוכל הערב ליפרע
 מנכסים אלו, אם לא ישלם הלוה ויצטרך
 הערב לשלם — משתעבד, מוכן שנשתעבד
 משה בר עצרי על ידי קבלנתו לשלם
 לאשה, ואף על גב שלרב הונא העני לא היו
 נכסים בשעת נשואיו.

עניותא [אחרי העני רודפת העניות] שאינו
 יכול ליהנות ולהרויח אף מעצה זו.

ותמהינן לאביי, על העצה לגרשה ולהפסיד
 אביו הערב: ומי אמר אביי הכי והאמר
 אביי, איזהו רשע ערום: זה המשיא עצה למי
 שקיבל נכסים ממי שאמר בשעת מיתתו:
 "נכסי לך ואחריך [כשתמות] לפלוני", ואומר
 משיא העצה למקבל: למכור בנכסים אלו
 ולהנות מן המעות. והרי זה מפסיד במכירתו
 לאותו פלוני הבא אחריו כרבן שמעון בן
 גמליאל, שסובר: שאם מכר הראשון, אין
 לשני אלא מה ששייר ראשון, והפסיד. ועל
 כן קרוי "רשע": שמתעבר על ריב לא לו,
 ומבטל מחשבת הנותן שברצונו שלא ימכור
 הראשון לאחרים, [שהרי רוצה שיבוא לידי
 זה שאחריו]. והוא ערום: שמכל מקום
 מצליח הוא, ומה שעשה עשוי, שהרי הנותן
 לא מיחה בשעת מתנה [רשב"ם ב"ב קעד:].

והשתא תמהינן: אם כן, גם זה שמשיא עצה
 לגרש, ואין כוונת המגרש אלא על מנת
 שישלם הערב את ערבותו, רשעות
 וערמומיות היא נתינת העצה, ואיך אמר
 אביי עצמו לתת עצה זו?!

ומשנינן: במעשה זה יש שתי סיבות לטובה
 ולכן [יד רמה ב"ב קעד: , וש"ע] הדין
 שונה! בריה של הערב, במעשה זה שהיה
 הערב משלם להרויח לבנו [ולא היה האב

שנעקרו קידושיה.

ורצה המלא רועים לתרץ שבאופן כזה גם
 אין חיוב כתובה כיון שהתברר שלא היו כלל
 קידושיין. אך דחה זאת שאם כן, כל אחד יוכל
 להפקיע את חיוב הכתובה על ידי שישלח גט
 ויחזור ויבטל את השליח, ובהכרח שגם באופן

כזה חייב הבעל כתובה.

ותירץ, שאולי גם בזה תהיה אסורה לכהן
 מדרבנן משום ריח הגט, ועוד תירץ על פי דברי
 התוספות בגיטין שבאופן שמבטל את השליח
 בכוונה כדי שיעקרו הקידושיין לא תיקנו חז"ל
 שיעקרו הקידושיין.

איכא למאן דאמר: אית ליה נכסי ללוה או לבעל בשעת השתעבדות הערב — **משתעבד**, אבל אם לית ליה נכסי ללוה לא **משתעבד**!

ואיכא למאן דאמר: אע"ג דלית ליה נכסי ללוה או לבעל **משתעבד**!

והלכתא: בבולחו — דהיינו: ערב וקבלן של בעל חוב, וקבלן של כתובה — **אע"ג דלית ליה נכסי ללוה או לבעל** — **משתעבד**! לבר [חזן] **מערב** סתם **דכתובה**, **דאע"ג דאית ליה לבעל נכסי לא משתעבד**!

מאי טעמא לא משתעבד ערב סתם כתובה? **מצוה** הוא **דקעביד** הערב, שאין דעתו לפרוע את הערבות אלא מתכוון לזווגן, ועל ידי הערבות הזו מתרצים, ולא **מידי חסרה** לאשה, שהרי טוב לה לאשה למיתב טן דו [עם שני גופים] מלמיתב ארמלו [מלשבת אלמנה], ולטובתה התכוון, [רשב"ם ב"ב קעד:].

החוא גברא דזבנינהו לנכסיה [שמכר קרקעותיו, ודין האשה לגבות את כתובתה כשתגרש אפילו מן הלקוחות], **וקא גרשה לדביתהו** [ויגרש את אשתו]. ויש להסתפק אם יש לחוש שעושה קינוניא על הלקוחות, שתגבה האשה מהם את כתובתה, ויחזירנה, ויהנו שניהם ממה שהוציאה, ועל כן יש לומר, שכשיגרשנה ידור הנאה ממנה שלא יוכל להחזירה, וכמו ששנינו במשנתנו לענין מקדיש נכסיו, ולמי שהיה לאשתו ערב על כתובתה.

שלחה רב יוסף בריה דרבא לספק זה לקמיה **דרב פפא**, וכך כתב לו: כשיכולה אשה לגבות כתובתה **מערב**, **תנן** במשנתנו שידור

אלא למאן דאמר: אם אית ליה נכסי ללוה בשעת הלואה, **משתעבד** הערב, לית ליה ללוה נכסי בשעת הלואה לא **משתעבד**, שכיון דאין לערב ממה ליפרע מן הלוה אם יצטרך לשלם למלוה, אינו גומר דעתו להשתעבד, **מאי איכא למימר**, איך השתעבד משה בר עצרי לאשה, והרי לא היה לרב הונא נכסי בשעת נשואיו, שהרי היה עני?!

ומשנינן:

א. **איבעית אימא:** רב הונא הוה ליה נכסי בשעת נשואיו, **ואישתדוף** [ונשתדפון] לאחר מכן, ורק אחר כך נהיה עני!

ב. **ואיבעית אימא:** אף על גב ששאר ערב קבלן לא משתעבד כשאין נכסי ללוה, מכל מקום **אכא לגביה בריה** [אב בשביל בנו] **שעבדה משעבד נפשיה** [גומר בדעתו להשתעבד] ואפילו כשאין לבנו נכסי שייפרע מהם! ולכן השתעבד משה בר עצרי לשלם כתובה לאשת רב הונא בנו, אף על גב שלא היו לרב הונא נכסי בשעת נשואיו.

ועכשיו מפרשים את הדינים בערב וקבלן, **דאיתמר:**

ערב סתם — שאינו קבלן — **דכתובה**, **דברי הכל לא משתעבד**, ואפילו אם יש נכסי לבעל בשעת השתעבדות הערב.

קבלן דבעל חוב, **דברי הכל משתעבד**, ואפילו כשאין ללוה נכסי בשעת ההלואה.

ערב דבעל חוב, וקבלן **דכתובה** ואין לו לחייב נכסי בשעת השתעבדות הערב, **פליגי:**

מתניתין:

המקדיש נכסיו, והיתה עליו כתובת אשה ובעל חוב [או בעל חוב], אף שמן הדין יכולים הם לגבות מן ההקדש את חובם בלי פדיון, מכל מקום גזרו חז"ל:

שאין האשה יכולה לגבות כתובתה מן ההקדש, ולא בעל חוב את חובו בלי פדיון, אלא: הפודה [הבעלים] פודה אותם מן ההקדש בדינר אחד, או אפילו בדבר מועט מדינר [זבח תודה], על מנת ליתן לאשה — כתובתה מן הנכסים שהקדיש, ולבעל חוב את חובו.

כיצד [זבח תודה]: הקדיש תשעים מנה, והיה חובו אפילו מאה מנה שהם יותר מכנגד חובו, אף על פי כן יכול הבעל חוב לגבות את חובו בפדיון מועט. ועל כן: מוסיף הבעל חוב להלוות למקדיש עוד דינר כדי שיפדה בו הוא [תוספות יו"ט זבח תודה — בדעת רש"י] את הנכסים האלו מן ההקדש על מנת ליתן לאשה — כתובתה, ולבעל חוב את חובו.

גמרא:

ומתמהינן: למה לי למימר במשנה "הפודה פודה", כלומר: למה צריך לפדות את

הבעל הנאה ממנה כשיגרשנה! ואם יכולה לגבות מן ההקדש, תנן גם במשנתנו שידור הנאה כשיגרשנה! אבל אם יכולה לגבות מלוקח, מהו שיהיה צריך לידור כשיגרשנה?

אמר ליה רב פפא: ודאי צריך הבעל לידור הנאה ממנה כשיגרשנה, כשם שצריך לידור בערב ובהקדש, ואף שלא הזכיר התנא במשנתנו שאף בלוקח ידור, האם תנא כי רובלא ניהשיב וניזיל [וכי יפרוט התנא הכל, כסוחר שמונה מעותיו]?! שנה לנו התנא ערב והקדש, והוא הדין ללוקח!

נהרדעי אמרי: אינו צריך לידור, בלוקח! וטעמם דתנן במשנתנו שצריך לידור — דהיינו ערב והקדש — תנן? דלא תנן במשנתנו שצריך לידור — כגון לוקח — לא תנן!

אמר רב משרשיא: מאי טעמא דנהרדעי, שאינו צריך לידור בלוקח: בשלמא כשנכסיו ביד הקדש צריך לידור, משום ריוח ההקדש שלא יוציאו ממנו, וכן כשיש ערב, נמו צריך לידור, כי הערב מצוה לזווגן הוא דעבה, ולא מידי חסרה לאשה, ומשום כך נזקקים להדירה כדי שלא יהא אדם נמנע לעשות מצוה [רבינו גרשום]! אלא לוקח, למה לנו להזיקו להדירה, מכדי [והרי] מידע ידע הלוקח דכל חד וחד איכא עליה כתובה, ואם כן אמאי ניזיל וניזבון [למה הלך וקנה]?! ואם קנה איהו הוא דאפסיד⁽³³⁾ אנפשיה, ואין אנו נזקקין להדירה!

לקנות. אך מקבל מתנה הרי אין המתנה תלויה בו אלא רק בנותן ולא שייכת הסכרא איהו דאפסיד אנפשיה.

33. ביפה עינים הביא שהירושלמי בניזיר מסתפק כשנתן נכסים במתנה אם צריך לידור הנאה, והספק הוא שהרי בלוקח אין צריך לידור כי איהו דאפסיד אנפשיה שהיה יכול שלא

בפדיון של דינר: דהך מתניתין דלא כרבן שמעון בן גמליאל! דתניא: רבן שמעון בן גמליאל אומר אם היה חובו של בעל חוב כנגד הקדשו של הלווה, הרי זה גובה, והבעלים פודה בדבר מועט. ואם לאו, אלא, שהיה חובו של בעל חוב יותר מהקדשו, אינו פודה בדבר מועט, וצריך פדיון כשאר הקדשות.

וטעמו של רבן שמעון בן גמליאל: שאם היה חובו כנגד הקדשו אפשר לומר שבשעה שהלווה, על דעת לגבות מנכסים אלו — הלווה. אבל כשחובו יותר מהקדשו, לא

הנכסים מן ההקדש, שיקחו האשה או הבעל חוב את חובם בלי פדיון, שהרי לא חל ההקדש על הנכסים, שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו⁽³⁴⁾ אלא של בעל חובו?!

ומפרשינן: משום דרבי אבהו דלקמן לג. דאמר רבי אבהו: גזירה⁽³⁵⁾ היא, כדי שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון!

תו מפרשינן לסיפא דמתניתין, שכתוב בסיפא, שאף אם היה חובו של הבעל חוב מאה מנה, והקדשו של לווה רק תשעים מנה, יכול הבעל חוב לגבות מן ההקדש ודי

והיא איננה מפקיעה שעבוד.

אך דעת הרמב"ם [פ"ז מערכין הי"ד] שגם קדושת דמים מפקיעה מידי שעבוד ואי אפשר לגבות מההקדש, ורק אם הקדש ימכור את השדה להדיוט אז יכולים לגבות מהשדה, והביא לזה הרמב"ם דוגמא משני לקוחות וכתבה האשה לראשון שלא תגבה ממנו אך אם ימכור ללוקח אחר תוכל האשה לגבות מהשני, והוא הדין כאן שמההקדש אי אפשר לגבות אך כשימכור להדיוט אפשר לגבות מההדיוט.

והראב"ד חולק על הרמב"ם וסובר כדעת רש"י שקדושת דמים לא מפקיעה מידי שעבוד והוכיח הראב"ד כך מדברי רבי אבהו שהפדיון רק משום שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון אך מעיקר הדין היה אפשר לגבות מההקדש וכמו שהוכיח רש"י.

והמגיד משנה מיישב את הרמב"ם שבאמת קדושת דמים שמפקיעה מידי שעבוד זה מדרבנן, וזוהי קושיית הגמרא מדוע תיקנו רבנן שקדושת דמים תפקיע מידי שעבוד, ואמר רבי אבהו כדי שלא יאמרו וכו' ומחמת כן תיקנו שגם קדושת דמים תפקיע מידי שעבוד. והלחם משנה מיישב את הרמב"ם שקושיית

34. כך פירש רש"י במשנה. וכתב הגרי"ז, שאין כוונת רש"י כפשוטו שזה דבר שאינו שלו, שהרי ודאי כל זמן של גבו ממנו את הנכסים הם שייכים לו ויכול למכור ולהקדיש, אלא כוונת רש"י היא שביחס לגביה של הבעל חוב זה לא שלו ואין לו כח להקדיש באופן שימנע ממנו לגבות, וכעין זה מבואר במשנה לקמן שמי שמקדיש שדה מקנה הרי היא חוזרת ביובל לבעלים הראשונים ואינה יוצאת לכהנים כיון שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו, וגם שם הרי ודאי חל ההקדש אלא שכלפי אחרי היובל הקרקע אינה שלו ואין לו כח להקדיש שתצא לכהנים.

אמנם בתוספות כאן [ד"ה משום] משמע לכאורה שההקדש אינו חל כלל, וצריך עיון.

35. מכאן הוכיח רש"י בפסחים שהדין שהקדש מפקיע מידי שעבוד זה דוקא קדושת הגוף, כיון שאין לה פדיון היא מפקיעה את השעבוד. אך קדושת דמים שיש לה פדיון אינה מפקיעה את השעבוד, וזה שאומר רבי אבהו שמעיקר הדין היו גובים את החוב מההקדש [והפדיון הוא רק משום גזירה] כיון שכאן מדובר בקדושת דמים

הלוהו, והרי זה גובה מן ההקדש ודי בפדיון של דבר מועט, **עד כמה** יהיה החוב יותר מן ההקדש ועדיין נאמר שעל דעת נכסים אלו הלוהו, ויוכל לגבות מן ההקדש ולפדות בדבר מועט?

אמר רב הונא בר יהודה, אמר רב ששת: עד

הלוהו על דעת לגבות⁽³⁶⁾ מנכסים אלו, אלא האמינו ללוה שישלם, ולכן לא גובה מההקדש.

ומיבעי לן: **ורבנן** שחולקים על רבן שמעון בן גמליאל, וסוברים שאפילו אם חובו יותר מהקדשו אומרים שעל דעת הנכסים האלו

זה שהרי בעל חוב גובה מהלקוחות אפילו כשהחוב הרבה יותר מהקרקע ולא אומרים שהאמינו ללוה.

ולכן פירש **הרא"ש** כפירוש השני **ברש"י** שכל זה שצריך בכלל פדיון להקדש זה דוקא כשהחוב כנגד ההקדש. אך כשהחוב יותר מההקדש אין צריך כלל פדיון וגובים בלי פדיון, אלא **שרש"י** תמה שאין בזה שום סברא, וביאר **הרא"ש** שכוונת רבי אבהו שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון היינו שאנשים לא יודעים בדיוק את ערך השדה וכשהחוב הוא כנגד השדה יבואו לחשוב שהשדה שווה יותר מהחוב ונמצא שלקח מההקדש יותר מדי ולכן צריך פדיון שלא יבואו לחשוב שמעל בהקדש. אך כשהחוב יותר מהקרקע שוב יודעים שלקח מההקדש רק עבור החוב ולא יותר ולכן לא צריך פדיון.

והרמב"ם מפרש באופן אחר, שתמיד כשפודים את הקרקע פודים אותה על מנת לשלם את החוב, וכל זה רק כשהחוב כנגד הקרקע. אך כשהחוב יותר מהקרקע אי אפשר לפדות על מנת לשלם את החוב אלא פודים סתם.

וביאר **הכסף משנה** שהרמב"ם אינו יכול לפרש כמו **הראב"ד** ו**הרא"ש** שכשהחוב יותר מהשדה לא צריך כלל פדיון, שהרי לדעת **הרמב"ם** קדושת דמים אינה מפקיעה מידי שעבוד והפדיון הוא מעיקר הדין, ולכן פירש **הרמב"ם** שהנידון הוא אם פודים לצורך החוב או שפודים סתם.

הגמרא היא ששמעע שדוקא אחר יכול לפדות מההקדש לצורך הגביה לבעל חוב ולאשה אך הבעל חוב עצמו אינו יכול לפדות, ומקשה הגמרא מדוע שלא יפדה הבעל חוב עצמו, ועל זה אומר רבי אבהו שאם יפדה הבעל חוב עצמו יהיה נראה שההקדש יוצא בלי פדיון ולכן תיקנו שאחר דוקא יפדה מההקדש.

והרדב"ז כתב שלדעת **הרמב"ם** המקדיש שדה אחוזה ויצאה ביובל לכהנים אין הבעל חוב יכול לגבות מהכהנים, ותמה עליו **הגרי"ז**, שהרי כעת הקרקע היא חולין גמורים ומדוע אי אפשר לגבות מהכהנים כמו שגובים מהלוקח מההקדש. וביאר **הגרי"ז**, שדוקא כשפודים את ההקדש והוא נפקע אז יכול הבעל חוב לגבות מהלוקח. אך היציאה ביובל לכהנים אין זו הפקעת ההקדש אלא שעובר מההקדש לכהנים, וכשם שאינו גובה מההקדש כך אינו יכול לגבות מהכהנים.

וכמה שכתב **הרמב"ם** שאפשר לגבות מהלוקח מההקדש וכמו בשני לקוחות וכתבה לראשון שלא תגבה ממנו שיכולה לגבות מהשני, השיג עליו **הראב"ד** שבאמת אי אפשר לגבות מהלוקח השני כי מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבא לידו וכשם שמהראשון אי אפשר לגבות גם לשני יש זכות שלא יגבו ממנו, ועוד שיכול השני לומר, אי שתקת שתקת ואם לא אחזיר את הקרקע למוכר ולא תוכל לגבות ממנו ושוב גם מהלוקח השני לא גובים.

36. ובשיטה מקובצת הביא **ההרא"ש** תמה על

למשכנו כשאין ידו של מעריך משגת, והוא נידון בהשג יד, כדכתיב בפרשת ערכין: "[ואם מך הוא מערכך] והעמידו לפני הכהן והעריך אותו הכהן, [על פי אשר תשיג יד הנודר]"⁽³⁸⁾, ויצא ידי הקדש⁽³⁹⁾, ואפילו העשיר לאחר שאמדוהו ונטל מה שבידו [רש"י ב"מ קיג: ובחומש], ומשאיר לו: **מזון**⁽⁴⁰⁾ לשלשים יום וכפות לשנים עשר חודש, ומטה מוצעת כלומר: מטה ומצע שלה [תוס' ב"מ קיג:], וסנדליו ותפליו⁽⁴¹⁾, [ואם אין לו, משיירים לו מעות לקנותם]. ואין נותנים אלא לו, אבל לא לאשתו⁽⁴²⁾ ובניו. כלומר: אבל אין נותנים משלו, עבור

שיהיה ערך הנכסים שהקדיש, פלגא⁽³⁷⁾ [חצי] מחובו, אבל אם היה ערך הנכסים פחות מחצי מחובו, אינו גובה מן ההקדש בפדיון של דבר מועט, שכיון שאינו שוה אלא פחות מחצי, ודאי לא על דעת הנכסים האלו הלווהו [תוס'].

מתניתין:

אף על פי שאמר [לעיל כא]. **חייבי דמים להקדש עבור ערכין שהעריכו, ממשכנין אותן שהגזבר נכנס לבתיהם ונטל בעל כרחם, מכל מקום נותנין לו, גזבר הבא**

לשלשים יום, ולענין כלי מלאכה דייק הגרי"ז מרש"י ועוד ראשונים שמעיקר הדין גם היו משאירים לו כסף לקנות, רק שיש את הטענה שאם עד היום לא היו לו כלים הרי הוא יוכל להסתדר הלאה לשאול כלי מלאכה כמו ששאל עד היום, ולכן רק משאירים לו את הכלים שיש לו אך לא נותנים לו מכספו לקנות כלים חדשים. אך כשאין לו בכלל כלי מלאכה ישאירו לו באמת כסף לקנות. אך הנימוקי יוסף כתב שגם כשאין לו בכלל כלי מלאכה לא משאירים לו כסף לקנות, ואומרים שיוכל להסתדר הלאה על ידי שאלה כמו שהסתדר עד היום.

41. השפת אמת מסתפק אם משאירים לו כסף לקנות גם לולב ושאר מצוות, או שדוקא לתפילין משאירים לו שהם בגדר מלבוש אך לשאר המצוות לא משאירים.

42. ביאר החינוך ומקורו מהרמב"ם [פ"ג מערכין הט"ו] שהחידוש בזה שאף על פי שהוא חייב במזונות אשתו ובניו מכל מקום לא משאירים לו לזה.

37. ביאר הרא"ש בזה שהרי הדין הוא שקרקע אין לה אונאה והיינו משום שאין לה מחיר קצוב, ומכל מקום דעת ר"ת שבכפול מדמיה יש לה אונאה שזה כבר ודאי לא המחיר שלה, ולכן כאן השיעור עד פלגא.

38. השפת אמת מסתפק באדם שאחרי שמסדרים לו את כל צרכיו לא נשאר לו סלע לתת לערך. אך הוא רוצה לתת סלע על חשבון הדברים שמסדרים לו וכשנותן סלע נפטר מהערך, האם יקבלו ממנו את הסלע או, כיון שאין ידו משגת לסלע לא יקבלו ממנו וישאר הכל עליו חוב עד שיעשיר.

39. והגמרא בבבא מציעא [קיג] לומדת מכאן בגזירה שוה שגם בשאר החובות כשגובים מאדם משאירים לו את כל הדברים הנצרכים לו, ואף על פי שבשאר החובות הוא נשאר חייב [ולא כמו בערכין ששיעור חיובו הוא כפי השג ידו], מכל מקום לא גובים ממנו את הדברים שנצרכים לו וישאר עליו חוב עד שיהיה לו לשלם.

40. והיינו משאירים לו כסף כדי לקנות מזונות

כסות ומזון לאשתו ובניו.

שנינו במשנה: אבל לא לאשתו ובניו וכו'.

מאי טעמא? שדורשים: "הוא" תחיהו מערכך, ולא לאשתו ובניו — מערכך.

שנינו במשנה: רבי אליעזר אומר: אם היה איכר נתן לו צמדו וכו'.

ומפרשינן: ורבנן שלא הזכירו צמד ולא חמור [רבינו גרשום] וסוברים שאין נותנים לאיכר — צמדו, ולחמר — חמורו, טעמם: הנהו צמדו וחמורו לאו כלי אומנות נינהו, אלא נכסים נינהו! ונכסים לא נותנים לו.

שנינו במשנה: היה לו מין אחד מרובה וכו' אין אומרים לו למכור וכו'.

ומתמהינן: פשיטא שאין משאירים בידו כדי לקנות כלי אומנות שלא היה לו עד עתה, שהרי, כי היכי דסגני ליה [שהיה די לון] עד השתא בכלי אומנות אחד, השתא נמי סגני ליה?

ומשנינן: מהו דתימא: עד האידנא [עד עכשין] דהוה ליה כנגדו מן הכלי המרובה אף כדי שיהיה בידו לאושולי [להשאל] לאחרים, הוה — אותם אחרים שנהנו ממנו — מושלי ליה אותו כלי שחסר לו, וכאילו היו בידו שנים מכל מין ומין, ולכן היה מספיק לו. אבל השתא אחר שלוקח הגזבר את הכלי הנוסף שהיה לו להשאל לאחרים, דליכא עכשיו מי דמשיל ליה מן הכלי החסר, שוב לא סגי ליה בכלי המועט, ואם כן נשאר בידו מן הכלי המרובה יותר משנים הצריכים לו, קא משמע לן שאין משאירים לו!

שנינו במשנה: המקדיש את נכסיו מעלין לו תפיליו.

אם היה החייב אומן, נותנין לו כלומר: משאירים בידו שני כלי אומנות מכל מין ומין של כלי אומנות. כיצד: אם היה חרש עצים, נותנין לו שני מעצדין [הוא כלי שמחליקים בו את הנסרים — רש"י סוף ב"ק] ושני מגירות [הוא סכין מלא פגימות וחותך מהר].

רבי אליעזר אומר: אף אם היה איכר, נתן לו צמדו [צמד בקר] שהוא כלי אומנות, ואם היה חמר, נתן לו חמורו, אבל תנא קמא חולק בזה.

היה לו מין אחד של כלי אומנות מרובה, על השנים שמשאירים לו, כגון שהיו לו שלש מעצדין, ומין אחד היה לו ממנו רק מועט, כגון שהיתה לו רק מגירה אחת. אין אומרינן לו למכור את המרובה מעצד אחד וליקח בדמיו מן המועט, כדי שיהיו לו שתי מגירות! אלא נותנין לו שני מינין כלומר: שני כלים מן המרובה, וכל שיש לו מן המועט נותנים לו, ולא יותר.

המקדיש נכסיו, אף התפילין שלו בכלל הקדשו, ועל כן: מעלין [שמין] — רש"י ב"ק קב: [לו תפיליו, לווה מעות [רש"י שם], ופודה אותן כפי מה ששמו לו.

גמרא:

מאי טעמא נותנים לו את כל הדברים האלו? **דאמר קרא** בפרשת ערכין: **ואם מן "הוא" מערכך**, ודורשים: תחיהו מערכך, שכך משמע, הוא יהיה קיים מערכך! ועל כן מקיימין אותו.